

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni posebejke in druge po pravicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopenne petit-vrste 6 kr., če se omenilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izdajo frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvu, na katero naj se odgovorja pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami.

Berlin 12. junija. Cesarski ukaz velja, da se imajo nove volitve za nemški državni zbor 30. julija vršiti.

Nemški cesarjevič naslednik je sprejel denes kongresne pooblaščenice posebej po deželah.

Vrsta v kongresu bode alfabetična. Za ceremonijalno razpravljanje je ceremonijal dunajskega kongresa izposojen. Brez dvombe je, da bode Bismarck za predsednika izvoljen. Kongres bode proglasil varovanje skrivnosti; delavci, ki bodo imeli za kongres tiskovine izdelovati bodo na molčanje zapriseženi.

V preudarek.

II.

Vsč ostaljnija slavjanskija narodnosti grupirujutsja okolo ruskago naroda, kak větvi etoga sredinnago stvola, kak okrainy našego mira.

Budilovič.

Druga naša dolžnost je, pospeševati slovansko vzajemnost. Tu pa nikakor ne zadostuje, da se samo čutimo Slovane in sinove jedne majke. To bi bila stoprav prva stopinja, ali od tega čuvstva do resničnega, vzajemnega slovanskega delovanja je še velik korak, in tega moramo storiti, če hočemo ostati Slovani. Se ve da je težko preiti iz misel v dejanje. Govori se pač lahko, mi smo Slovani, ali da bi si mi Slovani tudi vzajemno pomagali, se moramo tudi vzajemno izpoznavati. Za to izpoznavanje je pa treba, da študiramo jezik, literaturo in zgodovino raznih slovanskih narodov. Zdaj se mi, da zlasti mi Slovenci v tem oziru premalo

storimo. Marsikdo se uči, ali pa uže zna laško, francosko. Dobro, nijeden ne more biti proti učenju teh jezikov, ki se v praktičnem življenju najbolj rabijo. Pomislimo pa, bi se li ne mogel ta navaditi tudi jednega ali več slovanskih jezikov z malo težavo. Vsaj je njegov rodni slovanski jezik tako podoben vsem drugim. Gotovo se splača ta težava, ker v kratkem bo mogel občudovati duševne izdelke, spoznavati žitje in bitje slovanskih narodov, in razvidel bo, da je vse slovansko narodno mišljenje zelo slično z mišljenjem naših sorodnikov. Videl bode, da je slovanski duh krepak, da se približuje zmirom bolj svojemu cilju. Večkrat se sliši, da imajo Slovani le ubožno literaturo, da se torej nij vredno učiti slovanskih jezikov. Kdor tako govori, se bo kmalu nasprotnega prepričal, če vzame v roko delo, ki izhaja v Lipskem: „Biblioteka pisarzy polskich“, ali ruske klasike, počenši s Karamzinom do Nekrasova, ali kako novejšo rusko bibliografijo.

Zdaj pa preidimo k drugi točki slovanske vzajemnosti, k točki, ki je bila pretečeni teden v tem listu temeljito obdelana v prevodu Budilovičevega spisa: „O literaturnom je dinstvč narodov slavjanskago plemeni“. Jaz naj ponovim o tej reči samo nekatere besede Jungmana, čegar slavnost se je obhajala minoli mesec v Pragi.

„Koliko bi bilo bolje — pravi Jungman — rabiti za literaturni jezik po vzgledu Nemcev jedno samo katerokoli narečje, katero bi se z drugimi narečji bogatelo in blažilo večno in brezumno.“

„Jaz mislim, če so se na Nemškem pri jedinstvu literature in pismenega jezika, mogle ohraniti svoje vlade v posameznih delih, kakor n. pr. pruska, avstrijska, bavarska, vir-

temberška itd., zakaj bi se pri Slovanih, pri rabljenju jednega literaturnega jezika, ne mogle ohraniti po vrsti vse različne politične skupine Rusov, Srbov, pruskih, turških itd. Slovanov? Strašilo panslavizma, katerega se boje, ali pa se delajo, kakor bi se ga bali naši neprijatelji, je izmišljenje sebičnosti in sovražstva, in zraven nerazumnega in slepega sovražstva, katero se povečuje s svojim pangermanizmom, a nam ne želi ničesar, kar bi vsaj nekoliko na to napominjalo, in se pri tem ne sramuje javno razglasiti svojega hudobniga namena — držati nas večno v razkosanosti in sužnjosti.“

„Jaz sem iskren in svojo narodnost ljubeč Čeh, ali jaz sem pripravljen tudi češki jezik prinešiti v žrtev vseslovanskemu literaturnemu jeziku, ker sem prepričan, da mi pri rabljenju tega ali drugega slovanskega narečja vendar ostanemo Slovani. O, da bi se tudi vplivni moške sprijaznili s to mislijo, in nam privoščili to, k čemur nas je privezala sama priroda.“

Tem besedam nij treba pojasniti. V njih se tako lepo izraža potreba jednega literaturnega jezika, in se tudi izključuje vsaka politična nevarnost tacega početja. Kdor ne sprevidi te potrebe, ta naj čita še jedenkrat omenjeni listek v „Slovenskem Narodu“, a pa še sestavek „ob izučeni slavlanskago mira“, katerega je tudi Budilovič priobčil v slavjanskem zborniku II. Videl bo, da je razun nekaterih stvari, tičočih se pravoslavja, vse tako naravno, tako dosledno, kar se govori o našem prihodnjem literaturnem jeziku, in kar je glavno, da ta jezik ne more biti nijeden drugi, nego ruski.

Obrnimo pa to, kar smo do zdaj govorili, nekoliko na naše razmere. Koliko ima

Listek.

Bitva na reki Kalki.

(Spisal J. Steklasa)

(Konec.)

Zmaga Mstislavova je služila vsem za znamenje, da bodo Tataři v prvi veliki bitki popolnem potolčeni. Vojska je začela hitro prehajati čez reko Dnjepr, širiti se po poloveški zemlji, ter v popolnem redu napredovati, vsak oddelek pod zapovedništvom svojega kneza, proti reki Kalki (izliva se v Azovsko morje); na potu so srečali več malih oddelkov tatarskih, katere so vlovili in oplenili; osmi dan pohoda so se oni vstavili pred reko Kalko. Gališki knez Mstislav Mstislavič Udaloj pregazil je reko prvi ter odločil iti po sledu pred njim begajočih Tatarov. Najprej je poslal mlade kneze, ki so bili pri njem: Danila Gališkega in Olega Kurskega, ter Ja-

runa, načelnika poloveških vojsk, sam pa je jahal na konju od zadelj. Zdajci se odkrije pred njim vsa tatarska vojska, mnogobrojnejša nego vsa ruska s poloveško skupaj. V bitkah izkušeni ljudje so svetovali Mstislavu, da se vrne in zjedini z vojskami velikega kneza Mstislava Romanoviča, ki je stal pri reki Kalki; ali Mstislav Gališki je preveč veroval v svojo hrabrost ter hotel sam zmagati in vso čast imeti, zatorej nij hotel poslušati tega sveta, posebno še za to ne, ker je mrzil Mstislava Kijevskega. Odločil je boriti se sam ter je nemudoma postavil svoje vojake v bojne redove ker so Tataři uže napadali. Ko je pa opazil, da je Tatarov tako veliko, da jih s svojimi očmi ne more pregledati, uvidel je svojo zmoto ali bilo je uže prekasno; sovražnik je bil preblizu. On je komaj mogel odposlati glasnika k velikemu knezu z glasom, da bi mu prišel brž v pomoč s svojimi četami. Bitka se začne.

Mladi knezi ki so bili spredaj, skočili so

mej Tataře — prvi mej njimi je bil Danil Romanovič; oni so se borili z nečuvno hrabrostjo in silo. Danil je dobil v prsa s sulico kri je oblila njegovo orožje; ali on nij niti krvi videl niti rane čutil, kajti bil je mlad, posebno živahen in hraber. Drug njegov, knez Mstislav Jaroslavič Lucki opazil je kri na Danilu, ter mislil, da mu je zadana smrtna rana, zatorej je svoje spodbujal, da osveti kri njegovega druga; bitka je čedalje bolj besnila. Sprednji polki tatarski so uže omahovali, približevala se je vojska velikega kneza; gotova nada je bila na zmago. Ali zdajci pokvarijo Polovci vse delo. Progoneči Tataře, oddelili so se oni v ognji od Rusov, ter poleteli blizu ležeče močvare proti sovražniku: komaj pa Tataři to opazijo, zajamejo je, navalijo nanje z vso silo, ter je zmedejo; v strašnem neredu so hoteli Polovci umikati se, ter so tako zmešali vso rusko vojsko, katera se dozdej še nij zjediniła, kajti veliki knez Mstislav Roma-

slovenski narod učenjakov v vseh strokah, kateri pa nič ne pišejo, ali pa pišejo v nemškem jeziku. Moglo bi se reči, da je slovenski učenjak v nekaterem oziru za svoj narod izgubljen. Res je, da se ne morejo učena dela pisati po slovenski, ker bi jih nikdo ne založil, in le malokdo kupil. A iz tega še ne sledi, da bi se pisalo nemški. Vsaj imajo Nemci že tako bogato literaturo, da se iz nas norčujejo. Pišó naj tedaj naši učenjaki po ruski, in ne bo jim manjkalo založnikov. Koristili bodo neizmerno veliko Slovanstvu, ker njihova dela bodo čitali vsi izobraženi Slovani, in sami bodo ravno tako lahko pisali po ruski, kakor zdaj po nemški.

Kar se tiče leksikalnega bogatstva ruskega jezika, vzete ga v njegovem dialektičnem razraščanju in zgodovinskem razvitju, moramo reči, da je to bogatstvo neizcrpljivo, da se on ne boji nikacega tekmeča ni v sredi slovanskih ni v sredi vseh arijskih jezikov. Zadostuje primeriti besednjak Dalja, s katerim koli besednjakom živega jezika, da se prepričamo o tem. Ruski besednjak je toliko obširnejši, kakor kateri koli slovanski, kolikor je ruska zemlja raznovrstnejša, kolikor so žitje in bitje, opravila in tedaj tudi pojmi raznovrstnejši, kakor pri družih Slovanih.

Važna je tudi posebnost v sestavi in stroji ruskega jezika, po katerej se nam on predstavlja kakor srednji člen in zvezovalni zvuk mej dialektičnimi skrajnostmi slovanskega zapada in juga. Tačas namreč, ko so jedni (Dobravski, Šafarik) prištevali ruski jezik k jugo izhodnim slovanskim narečjem, so ga pa drugi (Kopitar, Katančič) približevali k severozapadnim. Ta razlika je prišla odtod, ker je kakor je dobro zapazil Vostokov še leta 1820, „ruski jezik v sredi mej izhodnimi in zapadnimi slovanskimi narečji, in ker je samo slovansko pleme, ki se je naselilo v Rusijo, nekdanj živelo v sredi mej izhodnim in zapadnim pokolenjem.“

Iz tega posnamemo: 1. učimo se slovanskih jezikov in zlasti ruskega in 2. naši učenjaki naj pa, mesto da bi bogatili nemško literaturo, piše po ruski; ker le samo ruski jezik je zmožen postati občen slovansk literaturni jezik. Delajmo tako in uresničila se bo lepa ideja Šafarikova, Kollarjeva, Woroniceva i. t. d. uresničila se bode ideja slovanske vzajemnosti.

S—n.

Košut in kongres.

Dopisnik „Soleil a“ poroča iz Benetk, da se je z magjarskim „prognancem“ Košutom na njegovem posestvu pri Turinu o orijentalnem vprašanju razgovarjal. Stari magjarski upornik Košut obžaluje, da bode kongres v Berlinu iztočno vprašanje iz nova le „zalepil“, ter pravi:

„Vojne nobeden človek tako ne želi, kakor jaz. Slepo se je Rusija v nevarnost podala, da bi zadostila svojej čestitelji, ter je zašla zdaj v zágato, iz katere bi jej morali izhod braniti. Odgovorili mi boste, da bi jej Nemčija pomagala, in da bi gospodu Bismarcku prav ugajalo, ako bi se svetovni prepir vnel. A po mojem mnenju je nemški kancelar število in moč vojske dobro preračunal, katero bi vsak del na noge postavil, in da je uvidel, da bi mu bila takošna koalicija nasproti, katera bi mu njegovo pričetno delo popolnem razrušila. Zato bode, kolikor mu je v moči, posredoval, a Avstro-Ogerska in Angleška izpustili bosti najlepšo priliko, v katerej bi lahko svojega dosmrtnega (?) sovraga uničili. Kar se pa osobito grofa Andrassyja tiče, je on to vprašanje namesto celotno, le deloma obravnaval, kakor bi šlo le za kakovo ogersko pomado, in mislil je on, da je Bog zna kakovo čudo stvoril, ako je on imenoval to: „sfero moči interesov avstro-ogerske monarhije“. Zdrav človeški razum moral bi mu povedati, da se orijentalno vprašanje, osobito iz stališča avstro-ogerskih interesov, ne da razkosati. Avstro-ogerski interes nij le tu ali tam, temveč povsod, na jadranskem, črnem in na srednjem morji, na Dunavi in na Savi, na Balkanu in v Carigradu. A grof Andrassy mora imeti vedno kaj posebnega, in zdaj je izumel nekaj novega k onej njegovej politiki „od slučaja do slučaja.“ Za takove formule ima sploh on posebno nagnenje kakor njegov prijatelj Bismarck, kateri pa vsejedno v zadnjem času v tem nij imel posebne sreče. V trocesarskeje zvezi, v katero se je mešal, Bog ve zakaj, igral je grof Andrassy nalogo petega kolesa pri vozi, bil je štatist. Na kongresu držal se bode gotovo nemškega kancelarja, kateri je preverjen, da zdaj, ko sti se Anglija in Rusija izporazumeli, bode se Avstrija zadovoljila z nevažnimi, formalnimi pripoznanji. Z jedno besedo: za norca so nas imeli, nas še imajo in za norca nas bodo še imeli. Zadovoljiti se moramo s tem, ker uže nij dru-

gače; a to nagajanje ne sme nekih mej prekoračiti, ker bi se knez Bismarck in Rusija morala preveriti, da nema le grof Andrassy govoriti.“ Dopisnik je potem Košutu ugovarjal, da bode za kongresom morda le vojska prišla, in Košut je dejal na to: „Morebiti, da imate prav; lahko je, da se motim, in gospod Bismarck ne bode prvi državnik, ki je v veselji svojih uspehov hudo napako zakrivil; Bog daj! Bog daj!“

To so besede Košutove. Menda jim preveč važnosti nij pripisovati. Motil se je stari mož pred začetkom ruske vojske večkrat s svojimi izjavami. Ali podučljivo je za nas, kaj želi in upa, in česa ne upa jeden glavnih reprezentantov sovražnikov Slovanstva. Kateri Slovan, ki neče svoje smrti, bi se hotel in mogel za to navdušiti za kar je magjarski upornik Košut navdušen?

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. junija.

O mobilizaciji avstrijske vojske nam nij dovoljeno dosti pisati, kakor konfiskacije tukajšnjih listov dokazujejo. Ministerijalna „Presse“ od srede o tem piše: „Uže dva dni leté glasovi o mobilizaciji po zraku in se razbljajo za vplivanje na borzi ter se tudi žurnalistično upotrebljujejo. Nam pač nij treba svojim bralcem zatrjevati, da so ti glasi o mobilizaciji pretirani. Za kar se zdaj sploh ravna je dopolnenje vojske v Sedmograškem in Dalmaciji, kolikor je treba. To še nij nobena mobilizacija, tudi ne en del od nje.“

V Lvovu so pri volitvah v trgovinsko zbornico zmagali 11. t. m. prvič Poljaki proti judom, ki so dozdej gospodstvovali v tem zastopu, in slepo vsako vlado poslušali.

Ogerski zbor je včeraj začel svoje seje, v katerih ima dokončati nagodbene pogoje. V Pešti menijo, da bode to izvršeno do 16. t. m. Mogoče je pa, da začne opozicija zopet veliko govoriti, in tako račune zmeša.

Vnanje države.

Denes 13. junija je važen zgodovinski dan. Denes se snide kongres, jeden največjih in — morda — najvažnejših shodov diplomatov in državnikov najveljavnejših držav tega sveta. Dnevi njegovega zborovanja so kritični. Iz tega, kar se bode ukrenilo, vzraste za bodočnost Evrope ali velik napredek ali krvavo zlo.

Ruski „Golos“ piše: Kongres ne bode rešil do konca orijentalnega vprašanja, temuč bode samo pot pokazal, po katerem se do cilja pride. Ruski pooblaščenec naj se postavi na stališče svoje narodne, tradicionalne

novič je ravno prihajal na bojišče. Tataři so upotreabili trenotek. Z vso svojo silo so navalili na ruske polke; sledilo je silno in strašno klanje; zmešana ruska vojska se nij mogla nič več držati, nego se je umikala, Tataři pa so tem bolj pritiskali; vojska je kar ginila, knezi so se morali rešiti z begom. Tudi knez Danil je obrnil svojega konja; na reci Kalki je čutil veliko žejo ter začel piti; še le zdaj je videl zadobljene rane, ali nij bilo časa na to misliti, — Tataři so bili za petami. Mstislav Udaloj in Danil sta pobegnili k Dnjepru, kjer sta sela v ladijo ter se prepejajala čez široko reko; kar zapove Mstislav zapaliti in pokončati brodovje, da jih ne bi mogel sovražnik dalje preganjati, ali on je pozabil, da je za njim ostalo še mnogo ruskih oddelkov, katere je on tako izdal Tatarom v plen. Tataři so preganjali bežeče, ter skoraj vse pobili.

Samo veliki knez Mstislav Romanovič ne

hotel bežati; nad reko Kalko, na kamnitej visočini, zapovedal je on hitro narediti trdnjavo od kamenja, lesa in vóz, ter zasel to mesto z nekaterimi mladimi knezi, ki niso mogli ali pa hoteli bežati. Nesnetni so se mogli tukaj skriti samo za nekaj časa. V kratkem je sila tatarska oblegla od vseh strani to malo trdnjavo. Med polki tatarskimi se je nahajal oddelek Brodnikov, (ki so se med Dnjeprom in Donom klatarili, ruski klateži) katerim je bil načelnik Ploskinja. Veliki knez se je tri dni branil pred Tataři v svojej trdnjavi, ali uvidel je, da se nemore dolgo ustavljati, zato je sklenil ugovarjati se s Tataři po Ploskinji. Ploskinja je svetoval knezu, da naj se preda Tatarom ter se je zaklel, da ne bode nobeden od njegove vojske ubit, nego vsi puščeni na slobodo po odkupu; knez se je prodal, ali zdaj je Ploskinja Tatare nagovoril, da vse Ruse skupaj s knezom pobijejo. Tataři so tudi tako storili, vso vojsko so poklali, kneze pa

zvezali, položili na zemljo, pokrili je z deskami ter je tako podavili, potem pa so se gostili nad podavljenimi trupli. Tataři so kmalu po tej bitki odšli zopet v svojo zemljo.

Tako so ruski knezi izgubili na reci Kalki strašno bitvo (l. 1224) predniki njihovi nijso pomnili, pa morda tudi nasledniki ne izkusili tako strašnega poraza. Vzrok nesreče je bila prevelika naglost in samozaupanje gališkega kneza Mstislava Udalega in zmešnjava, katero so provzročili Polovci v bitvi. Neizmerno mnogo ljudi je poginilo v tej bitvi: bilo je ubito 10 knezov, mnogo tisočnikov in vojvodov; od drugih ljudi se je komaj vsaki deseti vrnil v domovino. Vpitje in stokanje moglo se je povsod čuti, po vseh mestih in vaseh. Ali ta velika nesreča je bila še le začetek mnogo večih bed, katere so bile ruskemu narodu v bodočnosti sojene.

politike, kakor jo je zgodovina ustanovila in naj ne dvomijo, da je ruski narod pripravljen svoje zakonito pravo in svojo narodno čast do zadnje kaplje krvi zastopati in braniti.

Na **Nemškem** hoté železo kovati, dokler je razbeljeno. Komaj je nemški državni zbor razpuščen, uže telegraf poroča, da so razpisane nove volitve, in sicer na 30. dan prihodnjega meseca. Reakcija se bliža z brzimi koraki. — Cesarjevič naslednik je rekel 9. t. m. mestnej deputaciji berlinskej, da on zaupa na dobri duh ljudstva; on ve, pravi, da je velikanska večina naroda v Prusiji kralju zvesta, v drugej Nemčiji pa cesarju. Zato bode on imel pogum in moč svojo dolžnost izpolniti.

Na **Francoskem** reakcionarci upajo, da bode Mac-Mahon precej ko bode razstava končana, sam odstopil, in v tej zmešnjavi, ki bi zaradi naslednika nastala, upajo za novo vzpostavljeno monarhijo ugodno priliko najti.

Ko so bile oči vsega sveta vse kam drugam obrnene, dogodilo se je v **Belgiji** nekaj politično vrlo važno. Tam so pri novih volitvah padli zdaj na vladi stoječi katoliško-konservativci v senatu in zbornici. Liberalci so dobili zopet večino, sicer neznatno, ali vendar večino. V Belgiji je torej v tem smislu pričakovati izpremembe vladne sisteme.

Dopisi.

Iz Kroke 11. junija [Izv. dop.] Tukajšnje pevsko društvo je pretečeni teden napovedalo na binkoštni ponedeljek izlet za „Dolgo njivo“. Poglavitna točka programa je bila: „Streljanje v cilj“ za šalodobitke. Ko omenjenega dne ob 3. uri popoldne zagrmil strel v znamenje skupnega odhoda, razvije zastavonosce krasno trobojnico slovensko, katero se pod polumescem in zvezdo kinčali trakovi v narodnih barvah. Udje, kateri so denes razen gladkih grl tudi bistrost očí in mirnost svojih rok skušati hoteli, dospeli so na sredo trga, kjer jih je zbrano ljudstvo z radostnimi živio-klici sprejelo. Urno stopijo v kolo in izvrstno zapoje v mnogoštevilnem zboru v „Grlici“ izdano „Slovensko reč“. Vred stopivši, korakajo dalje, za njimi neštevilna množica ljudi, katera se je, jez razrušivši reki enako, razlila v nemško ulico. Ko pridejo pred „Čitalnico“, kjer so se ravno na izlet v Kamnogorico pripravljali, pripogne barjaktar zastavo v znamenje pozdrava in časti pred to narodno ustanovo, katera žali bože zaradi vodstva ob svojem času nij hotela ali mogla vseh domačih narodnjakov pod svojim praporom zbrati. Za „Dolgo njivo“ prišedši razvrste se gledalci po planjavi za strelnim šotorom vrh katerega je bila zastava postavljena. Streljanje se prične. Ostro in tenko so pokale risnice in za vsakim strelom je več kakor štiri sto parov očí pazilo na boljši ali slabši učinek kroglice. Glasna pohvala menjala se je z šaljivim draženjem. Mladi in stari so s takim veseljem silili v strelini šotor, da se je večkrat moralo zaradi prerazgretih cevi nekoliko odjenjati. Vrli pevci so pa vmes marsikatero, serce ogrevajočo domačo zapeli. Po dokončanju streljanja razdelili so se dobitki. Prvi je pripadel, vsled zapisnika tukajšnjemu gospodu učitelju in vodju pevskega društva Marku Kovšci. Druzega je dobil 78 let stari mož Jože Finžgar, tretjega Hrabroslov Osa, četrtega in zadnjega pa mlad fant Jože Vretenov. Ko so strelci, kateri so do zdaj le pri strelu imeli svoje misli, dobro pivo, katero je iskren narodnjak Jernej Poznik, žejo in vročino dneva dobro poznavši nekoliko sodecev pripeljal, izpraznili, podali so se v lepem redu proti domu. Rešetu enako prestreljeno tarčo je nesel v slovenske barve oblečen kazač naprej. Za njim so nesli dečki zelene veje,

kar se je iz daljave premikajočemu gozdu podobno videlo. Za zastavo bili so strelci in pevci v rednih vrstah. Trgu bližajoče čakala je neštevilna množica, katera jih je z neprejenljivimi živio-klici pozdravljala. Zaradi silne gnječe morali so večkrat ostati in navdušeno vseobčno zahtevanje marsikatero slovensko zapeti. Ko pridejo na glavni trg, šli so kolikor so jih mogli prostori obseči k vrlemu narodnjaku Matevžu Šolarju. Mej tem ko se je zastava iz okna v drugem nadstropju v večernem vetru vila, od počili in okreščali so se nekoliko, potem pa so pevci in prijatelji gospoda Valentina Klinarja, ki je tudi jeden izmed neprestrašenih borilcev za narodnost, svobodo in ljudstvo omiko, spremili domu, od koder so še le pozno v noči vrnili se vsak na svoj dom. Bliščobno se je pokazalo, da so Kroparji, če so tudi „dugo tvrdo spali“ vsi od prvega do zadnjega nepokvarjeni sini Slave. Nadejati se je, da bode sejale narodne zavesti in ljudske omike gotovo kmalu razveselila lepa kal.

Sč Slovenskega štajera 9. junija [Izv. dop.] (Šolsko vprašanje) se je bilo začelo po časopisji od tistega časa zopet razpravljati, ko je naučni minister izdal ukaz, po katerem se ima v ljudske šoli več ozirati na gojenje učnega (materinskega) jezika, nego na učenje realističnih predmetov. S tem ukazom nekako v zvezi je tudi oni ukaz, po katerem ima narodna šola dajati zopet spričevala onim učencem, kateri v srednje šole prestopajo. Iz tega poslednjega ukaza in iz raznih debat v državnem zboru ter dunajskem mestnem zboru se razvidi, da je prvi ukaz dan največ radi srednjih šol, katerih učitelji so se pritoževali, da dobé premalo izurjene otroke, zlasti v zadevi učnega jezika in v zadevi računstva. Ta ukaz je torej, da si v njem nij veliko pozitivnega, dan na ljubo srednjim šolam.

Zato se pa mnogi narodni učitelji poprašujejo, ali se ima torej naš zavod samo na srednje šole ozirati ali ima narodna šola samo za srednjo šolo pripravljati? Mogoče je tudi da bodo nekateri ta novi ukaz tako umeli, kar bi zopet dovedlo jih na stranska pota, da bi le jezik in nič drugzega kakor jezik z vso eneržijo gojili. (Nemškutarski učitelji — se ve — bi potem nemščino prav marljivo mlatili.) Ljudska šola néma ravno tega jedinega namena, da pripravlja za srednje šole, ona ima marveč to občno svrhu, da deci pri svoji nekaj splošne omike in splošne odgoje.

Iz ljudske šole se podajo učenci k najmnogoverstnejšim stanovom, kar velja zlasti o ljudskih šolah po kmetskih vaseh in trgih; morebiti se poda vsako leto poprek le 1% v srednje šole. Zato naj bi se nam ljudskim učiteljem ne očitalo, da deco slabo za srednje šole pripravljamo, ker je ta zadeva le postranski namen ljudske šole. Res je, da se mora v njej otrok v jeziku kolikor toliko izuriti, res je, da k splošni omiki treba razumljivega čitanja in pisanja; ali ljudska šola ne more poleg mnogih družih predmetov v 4 letih otroka v učnem jeziku (na Slovenskem še v dveh) toliko izuriti, da bi profesor učenčevo znanje v jeziku kar zadoščevalo za znanstveno predavanje njegovo. Ljudska šola ima po novejši postavi čisto pravilno tudi to nalogo, da seznani mladino z onimi predmeti, kateri so kakor nekako popularno znanstvo slehernemu človeku potrebni, bodisi

tudi priprostega delavskega stanu. Vsaj se more vsakemu smiliti duševni siromak, kateri nema niti pojma o zemljepisji ali zgodovini, ali pa katerega so nekatere prikazni v naravi „copernija“, ker si jih razlagati ne more. Kje pa je priličnejše mesto, nego v narodnej šoli, da se mu vse to razjasni? Na dalje, ali nema kmet vse pravice, od šole narodne terjati, da se mu strok vsaj v temeljih gospodarskih otrok nekoliko izuri? Zato naj bi nihče ljudskih učiteljev opustil z marljivostjo gojiti tudi realistične predmete. Vsakemu svojo! Mnogim se nekako dozdeva, da se pri nas dajo le prihitro kakove naredbe, kakor se ta ali ona želja izrazi; kajti po vsej pravici bi utegnili zopet kmetovalci zahtevati, naj bi se v ljudske šole bolj oziralo na kmetijske stroke, sadjerejo, živinorejo, poljedelstvo i. t. d. Ali bi bilo potem morda prilično, to stvar z novim ukazom povdarjati, ko je uže itak dolžnost učiteljev, koliko toliko se ozirati na gospodarske potrebe?

Domače stvari.

— (Konfiskacije.) Zadnje sredo sta bila konfiscirana „Laibacher Tagblatt“ in „Novice“, baje zaradi notic o „mobilizaciji“.

— (Pogreb po Jos. Debevču) je bil predvčeršnjem po poludne jeden najlepših, jeden onih, kakor jih le nemnogo vidimo v Ljubljani. Dolga vrsta pogrebcev iz vseh stanov prebivalstva je dokazovala, kako zelo je pokojnik priljubljen bil. Pogreba so se udeležili odborniki mesta, kmetijske družbe, čitalnice, deputacija „Sokola“, itd. itd. Čitalniški pevci so zapeli nagrobno. Na grob je bilo več lepih vencev položenih od sorodnikov, kmetijske družbe in dr.

— (Čitalnica v spodnji Šiški) napravi v nedeljo 16. junija ob 4. popoldne v prostorih pri „Guziju“ s prijaznim sodelovanjem pevskega zbora ljubljanske čitalnice in slavne vojaške godbe c. kr. 53. pešpolka nadvojvode Leopolda, v slovesno odpretje čitalnice besedo, z loterijo in plesom. Program je: 1. Slavnostni govor. 2. Koncert, katerega izvršujejo udje pevskega zbora ljubljanske čitalnice in slavna vojaška godba. 3. Deklamacije. 4. Loterija. 5. Ples. Ako bode vreme neugodno, bode slovesno odpretje prihodnje nedelje 23. junija t. l. K tej svečanosti vabi najljudneje vsa narodna društva in njih društvenike, kakor sploh vsakega domoljuba in prijatelja narodnega napredka Odbor.

— (Domačim umetnikom.) Od deželne vlade kranjske se v uradnem listu naznaja: „Da se porabi z finančno postavbo od 30. marca 1878 za tekoče leto dovoljeni kredit za dovolitev penzij umetnikom, kateri po svojem delovanju uže zasluge imajo, in za podelitev štipendij nepremožnim pa nadpolnim umetnikom, se pozivajo tisti umetniki iz kroga pesništva, muzike in obrazovnih umetnostij iz v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, kateri menijo, da imajo do podelitve kake štipendije pravico, da naj do 31. julija t. l. za to prosijo pri dotičnej deželnej oblastnji. V prošnjah se mora popisati: 1.) kako se je prosilec izobraževal in kake so njegove osebnostne razmere; 2.) kako hoče prosilec štipendijo rabiti v svoje dalje izobraževanje, ter mora 3.) prošnji pridejati svoje umetne izkušnje. V Ljubljani, 8. junija 1878.

— (Zakrament sv. birme) je podelil v Ljubljani binkoštno praznike ljubljanski škof 1433 otrokom.

— (Slomšekova podoba), katero je iz kararičnega marmorja izdelal za Slomškov spominek v mariborski stolnici naš domači umetnik g. Zajec, je, kakor v „Slovenca“ beremo, včeraj bila dovršena, in je po železnici odšla v Maribor.

— (Lov.) Uradni list prinaša razpise dražb za lov v več kmetijskih občinah blizu Ljubljane ležečih, kakor: Grasluplje, Preserje, Lipljene, sv. Jurij, Log.

— (Nesreča na železnici.) Pri Stejnecem, mej Zidanim mostom in Zagrebom, je predvčeršnjem pri tovornem vlaku jednemu vozu prelomila se os, vsled tega so se privezne verige utrgale in je 5 tovornih voz ostalo zadržani, ki so bili poškodovani. Človek nij noben v nesrečo prišel.

— (Zadušili) so se 6. t. m. v Pliberči štirje rudarji, kjer so šli v tak zrak pod zemljo, kjer niso več dihati mogli.

— (Toča.) Kakor se poroča „Sl.“ je nedavno v trebelski fari pri Mokronogu dvakrat toča tolkla ter polju in nogradom zelo škodovala. V sredo 6. t. m. je nekoliko pa ne ravno prehudo, potolkla tudi mej Poljem in Zalogom.

— (Iz Dalmacije) nam 5. t. m. piše slovenski vojak: Slovenskih lovcev je mnogo tukaj; vendar lahko pozabimo na mile nam slovenske domovine, kajti saj smo mej svojimi još krepkejšimi slovanskimi brati — pri Dalmatincih, in nam je domovina jedna. 19. lovski bataljon se je umakniti moral iz Spljeta 27. polku infanterije, in predstavili so ga v Trogir. Godba nas je sicer spremila iz Spljeta, in polno je bilo narodnega ljudstva okolo nas, ali vendar se nas je kak črn lahon rad iznebil, katerih je bilo v Spljetu preveč. Vzemši slovo od Spljeta šli smo skozi Solin, stari grad, v Trogir, kjer nas je pričakovala godba in neizmerno ljudstva, in kazali so nam „dobro došli bračo.“ Včeraj nas je obiskal fecm. Rodić, bilo je vse mesto v zastavah, on je bil sprejet od narodnega ljudstva z navdušenimi „živio-klici.“

Razne vesti.

* (Tragično.) Pred tremi leti obesila se je v Neuwiedenu 17letna deklica; nekoliko časa pozneje umrl je njen oče tudi na takov način; mati je zavoljo te dvoje nesreče zblaznela, in zdaj se je iz iste rodbine zopet jedno 17letno deklice obesilo.

* (Mladina.) Na zgorenjem Avstrijskem je te dni nek pastir, Karl Schweiger, 13 let star, zažgal graščino svojega gospodarja, vsled česar je požar naredil škode za 2000 gold. Kdo je zažgal, izvedelo se je le potem, ker se je bil pastir ves čas meji požarom skrtil.

* (Toča.) je pobila 6. t. m. v Siščanah in okolici na Hrvaškem vse do tal. Daleč pa se menda nij raztegovala.

* (Nesreča v rudniku.) Iz Vigana se poroča, je v rudniku firme Rih. Evans in comp. bila 7. t. m. eksplozija rudniških plinov. Tačas je 250 delavcev delalo v jami, a izmed teh jih je samo 18 pri življenju ostalo, drugi so bili vsi mrtvi. Kako je eksplozija nastala, to se ne vé še.

* (V Gradci) so binkošne praznike odprli konjsko železnico, t. z. tramway. Prve dneve so kazali Gradčanje veliko navdušenje za to novopomestno občevo. Ali se bode pa za dolgo v malem Gradcu vzdržalo in izplačevalo, to ima čas dokazati.

* (Kako se ciganje odpodé.) Segedinski župan je iznašel novo sredstvo, kako se more ciganov odkrižati. Ker so se ti ljudje vedno okolo Segedina klatili, in jih nobedna kazen nij odvrnila, da ne bi zopet in

zopet prišli, ukazal je, ko se je tisto krdelo vrnilo, katero je ravnokar odtirali dal, vsem ciganom dolge lase postriči. Komaj so to ciganje slišali, jeli so poklekovati in prositi, naj bi se jim ta „sramota“ odpustila, — zastonj! Kmalu so jeli škarije peti, in oskubljeni kakor kokoši morali so cigani cuti. Pridušali so se potem mej soboj, da ne bo nobeden iz njihovega rodu v to vražje mesto več stopil.

* (Goljufje) Ruski glavni stan v Bolgariji je ukazal 90 vojaških intendantov in liferantov za vojsko tožiti zaradi goljufije ali izmikanja. Gotovo so vsi ti nemški judje.

* (O papeži) pripoveduje rimski list „Fanfulla“, da namerava početkom julija zapustiti Rim in iti v Perugia prebivat. Podobno so uže prej poročali z dostavkom, da papeževemu zdravju rimski zrak ne godi.

* (Poskušanje rop in umor.) V Rustu pri Tulnu so binkoštno nedeljo tuji komedijanti v krčmi svoje igre igrali pred kmeti, kateri so bili nekateri uže pijani. Jeden od teh, Josip Vegl je večkrat potegnil svojo denarno listnico, v kateri je bilo 2000 gld. in se bahal. Ko je okolo 2. čez polnoči iz krčme odšel, napal ga je nekdo na cesti; zabodel ga z nožem v trebuh, tako da so ga v krvi ležečega našli in je prej umrl, predno je mogel povedati, kdo je njegov morilec. Denar so ves pri njem našli, zato se sumi, da napadnik nij imel časa denarja mu vzeti. Sumi se, da ga je zabodel jeden tujih komedijantov, ki je tudi uže pobegnul.

Tačica.

11. junija:

Evropa: Mahr, Kuhn, Steindl iz Štajerja. — Moravec iz Dunaja.

Pri Slonu: Ausec iz Krškega. — Lusinski iz Dunaja. — Tratnik iz Gorenjskega. — Schleimer iz Trsta. — Jivus iz Zagreba. — Rubin iz Dunaja. — Krauper iz Gorice. — Pelegriani iz Trsta. — Perc iz Štajerja. — Büchler iz Zagreba. — Saukup iz Dunaja. — Prek iz Maribora.

Pri Malici: Breslmayer iz Dunaja. — Sartori iz Kaniže. — Entremont iz Dunaja. — Friedrich iz Celovca. — Fitz iz Trsta.

Dunajska borza 13. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	63 gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	15	„
Zlata renta	74	80	„
1860 drž. posojilo	113	75	„
Akcije narodne banke	828	—	„
Kreditne akcije	234	80	„
London	117	45	„
Napol.	9	39	„
C. kr. cekini	5	59	„
Srebro	102	80	„
Državne marke	57	95	„

Zahvala.

Za podaritev krasnih vencev in obilno udeležitev pri sprevodu našega preljubljenega, nepozabljivega

Josipa Debevca

izražamo tu javno najsrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem in pa društvom, posebno pa še gg. pevcom Čitalnice in društvu „Sokol“ za izkazano mu posebno zadnjo čast.

V Ljubljani, dne 14. junija 1878.

(192)

Žalujoča rodbina.

Zahvala.

Za obilno in blago sočutje, katero se nam je izkazovalo od mnogih strani ob času bolezni in smrti naše ljube matere

Helene Jarc,

rojene Repret v Šenčurji pri Kranji, leta 1810,

kakor tudi tukajšnje prečastitej duhovščini, velepoštovanim darovateljicam vencev in šopkov, p. n. tržanom in okoličanom za tako mnogoštevilno udeležitev pri pogrebu na binkoštno nedeljo izreka v svojem, v svojih bratov in sester, ter v imenu dragih žalujočih sorodnikov najtoplejšo zahvalo

(191)

Valentin Jarc,

učitelj.

Pri sv. Jurji n. j. ž. pri Celji, 10. jun. 1878.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetju naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovenski roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Kršnik. Cena 60 kr.
5. „Župnik Wakefeldski“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.
6. „Mej dvema stoloma“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 50 kr.
7. „Cvet in Sad“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 80 kr.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka

in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

30 let uže je alj bolehal, ki bi je ne bila odpravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinskega stroška; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prane, in na jetrah; izloči naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebravljeno, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, slabo srce, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, htožnost, diabet, trganje, šušljanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Boneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, M. Campbell, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinja Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastonj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri čisti in grdi, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a. t. d. pri kamnu, pri prisadljivem a bolehnem draženju v sečni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurju, trganju v mehurju i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih, in pri- nih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Pričel sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplem vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimperu, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetje jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je valed rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spričevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalescière ozdravila me je popolnem strašnih želodčnih in čutnicnih boleznih, katere so me deset let mučile.

(Gospa) Armanda Prevost, posestnica.

Revalescière je 4krat tožnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na oen, ko pri zdravilih.

V plehaših pudloš po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

— Revalescière-Biscuiten v pudloš in Revalescière-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gld. 50 kr., 24 tas 2 gl. 50 kr., 48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu 24 tas 10 gl.

Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specijalnih trgovcih; tudi razpošilja dnajška hiša na vse kraje po poštah naznanjenih ali povzetjih. V Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Belki pri lekarju J. Prodmanu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeriatu P. Rocca in J. Hirschnu, v Zadru pri Androviču. (195)